

Nieuwsbrief

Jaargang 2009, nr 4

winternummer

Samenwerken aan een Vredescultuur

WILPF Secretariaat
Obrechtstraat 43
3572 EC Utrecht
Tel 030 2714376
Postgiro 236494

Met o.a:

- **Two New Resolutions Adopted by the UN Security Council**
- **Wat we zouden willen zeggen tegen de EU Ministers van Defensie, ...als ze ons hadden durven ontmoeten**

WILPF heeft een Consultatieve Status bij de Verenigde Naties, ECOSOC, UNCTAD en UNESCO
Speciale consultatieve relaties met FAO, ILO en UNICEF

ADRESSEN:

Website van de Nederlandse WILPF:

www.wilpf.nl

E-mail adres: wilpf.nl@gmail.nl.

Voorzitter:

Carolien v.d.Stadt

023 5252201

Vice-voorzitter:

Lies Jansen

Secretaris:

Anjo Kerkhofs

024 3789786

anjo.kerkhofs@gmail.com.

Penningmeester:

Inge Stemmler

gebupro@xs4all.nl

Ledenadministratie:

Marijke Meijers-Smals

msmals@planet.nl

IEC lid:

Inge Stemmler

plaatsvervangend IEC-lid:

Han Deggeller

070 3874682

Werkplaatsvertegenwoordiger:

Han Deggeller

Mans van Zandbergen

Co-convenor 100 jaar WILPF

030 6063551

Redactie Nieuwsbrief:

Loes Pihlajamaa

043 4571860

Redactieadres:

Pastoor Pendersstraat 9

6262 PB Banholt

loesp@cuci.nl

Ereleden:

Carlota Lopes da Silva

Hanna Deelman

Mies Brouwer

**Kopij voor de volgende nieuwsbrief:
uiterlijk 15 maart 2010, bij voorkeur per E-mail (loesp@cuci.nl)**

INHOUD

Acties en Activiteiten	3
Veranderingen in ons Politieke Werk	3
Op weg naar het eeuwfeest	3
UNIFEM launches Say NO –	
UNITE to End Violence against Women 3	
Eigen Website, CD	
van RAGING GRANNIES	4
Conferentie in Tilburg:	
Een Fair & Green Deal - Wie biedt?"	4
Two New Resolutions Adopted by the UN	
Security Council	5
'Earthkeeping instead of housekeeping'	6
Vredesvrouw naar de VN	7
Nederlandse Bende van Vier	8
Jaarcongres	
PEOPLE BUILDING PEACE	9
WILPF bij de COP15	

in Kopenhagen	10
Commentaar bij de Rijksbegrotingen	
Buitenlandse Zaken en Defensie	11
Vereniging Wederzijds	14
De 4 resoluties van de	
Veiligheidsraad over Vrouwen.	15
Wat we zouden willen zeggen tegen de	
Ministers van Defensie van de EU,	
...als ze ons hadden durven ontmoeten	16
Gender Missing in Climate Agreements	18
Oorlog en leugens om bestwil	20
Women are much more often	
victims of natural catastrophes	21
In memoriam Saakje de Wolf – Kuitert	21
Gedicht	22

AGENDA

1-12 maart 2010 New York

10 jaar na Peking

(verder geen agenda ontvangen)

Van de redactie

Om te beginnen excuses, dat zoveel van de inhoud van deze nieuwsbrief onvertaald is. Ik hoor het graag als mensen daar problemen mee hebben... Zojuist terug uit Kopenhagen, (zie verslagje op pag 10) deze nieuwsbrief een beetje haastig afgerond. Wat was daar voor WILPF te leren? Het verband tussen klimaatverandering en vrede werd niet of nauwelijks gelegd, ik zag er geen vredesbeweging actief, het verband met vrouwen wel, vrouwen moeten/mogen/kunnen de problemen oplossen (hopen we). Er was duidelijk vanuit de hele wereld heel veel inzet en belangstelling, de noodzaak van verandering ziet iedereen, behalve degenen van wie we het moeten hebben: dat de EU haar bijdrage vergroot MITS anderen dat ook doen... we zouden juist meer moeten doen omdat anderen achterblijven. Het oude denken in machtsblokken is er nog te veel. Dat inzet voor minder CO2 vooral je eigen belang is, wordt ook nog niet ingezien door de onderhandelaars, het zijn net jongetjes die samen een klus moeten doen, maar liefst het harde werk aan de anderen overlaten... Wel besluiten dat het niet meer dan 2° warmer mag worden, zonder iets vast af te spreken, het is onvoorstelbaar dom... Blijven knokken dus – en toch een mooi nieuwjaar gewenst...

Loes Pihlajamaa

Acties en Activiteiten

Veranderingen

in ons

Politieke Werk

Met de nominatie van Carla de Wit - Lampe tot Vredesvrouw van het Jaar 2009 bij Vrouwen voor Vrede is een tijdperk van de Politieke Werkgroep WILPF/VVV afgesloten.

Er werd al eerder geconstateerd dat de inhoud van de PW een andere vorm nodig had.

Formeel zijn nu beide Algemene Besturen verantwoordelijk voor het politieke werk.

Ik heb beloofd een discussie op gang te brengen voor een mogelijke andere vorm.

Een mogelijkheid zou zijn een netwerk (via e-mail?) op te zetten. Daarbij zouden ook onze beide websites en nieuwsbrieven gebruikt kunnen worden.

Op de landelijke dag van VVV ontstond de gedachte om vrouwen te zoeken voor dit netwerk; vrouwen zouden specifieke onderwerpen in zo'n netwerk kunnen behartigen. Er is al een dergelijke groep gevormd met als website

www.hiroshimacomite.nl.

Een andere groep zou b.v. de Europese/Nederlandse defensiepolitiek kunnen volgen.

Het zou wenselijk zijn als een AB-lid van iedere organisatie in een dergelijk netwerk zou functioneren.

Ik dank allen die in de afgelopen jaren voor de PW werk hebben verzet.

Reageer a.u.b naar mij; ik verzamel de reacties en leg die voor aan beide AB's.

Mans van Zandbergen
vanzandbergen@wxs.nl

Let op: Anjo Kerkhofs heeft een nieuw e-mailadres:
anjo.kerkhofs@gmail.com.

Op weg naar het eeuwfeest

Er is een advies naar Genève gegaan over de locatie van de viering. Onze standplaats daarvoor is Den Haag. Daar is WILPF ook opgericht.

De viering is opgesplitst in twee onderdelen.

a) het 100-jaar festival van 27 t/m 29 april 2015, in het World Forum (voorheen Haags Congresgebouw). 30 april is Koninginnedag/vrije dag

b) het 'gewone' 3-jaarlijkse congres van 1 t/m 5 mei 2015, in het Vredespaleis. Er zijn contacten met de gemeente den Haag.

Onze webmaster heeft een logo voor 100 jaar WILPF gemaakt.

Dat is naar Genève gestuurd en wordt beoordeeld op de International Board Meeting in januari 2010 in India.

Mans van Zandbergen
(Convenor 100 Year WILPF Committee)

Websites

UNIFEM launches Say NO – UNiTE to End Violence against Women

Today (November 6 2009) in Kenya, UNIFEM Executive Director Inés Alberdi launched Say NO - UNiTE to End Violence against Women. The advocacy initiative is now live at

www.saynotoviolence.org - and ready to raise urgently-needed resources.

Here is how: as you know, Say NO will count and showcase action on ending violence against women.

Today, watchmaker OMEGA announced a US\$50,000 challenge grant for the first 50,000 actions registered on Say NO! The grant will go to organizations on the ground working on ending violence against women and girls. As a long-time supporter, we know that you will help us meet this challenge.

Highlight your own actions on Say NO and encourage colleagues, friends and family to become involved, too. Thanks to all of you who have already contributed great ideas for initiatives people can start; your suggestions are highlighted on the website

[\[http://www.saynotoviolence.org/around-world/news/your-action-ideas-inspired-us\]](http://www.saynotoviolence.org/around-world/news/your-action-ideas-inspired-us)

and will inspire others to take action.

Also, check out the brand new Say NO video spot and photos of today's launch programme in Kenya, where Inés Alberdi visited a hospital that offers treatment and counselling to survivors of sexual violence and a high school where girls learn about such violence and ways to address it, at:

www.saynotoviolence.org.

Eigen Website en CD voor RAGING GRANNIES

De Raging Grannies, een gezamenlijk initiatief van Vrouwen voor Vrede en WILPF NL, hebben onlangs een eigen CD uitgebracht. Ook beschikken de Raging Grannies nu over een eigen website:

www.raginggrannies.nl. Een website die zeker een bezoekje waard is, al was het maar om de teksten te kunnen inzien van een aantal die op de CD staan.

Deze CD biedt een keur aan liederen die we als Raging Grannies in de afgelopen jaren hebben gezongen. Op een ludieke manier willen we misstanden in de wereld aan de kaak stellen: geweld, wapens en oorlogen, klimaatverandering en milieu, vluchtelingen en armoede. Zo staan bijvoorbeeld op de CD ook enkele 'kerstliederen', op de melodie van een kerstlied, om de boodschap voor vrede in het Midden-Oosten te verkondigen. De Raging Grannies zijn wereldwijd actief, omdat ze genoeg hebben van oorlog en wapengekletter. Al het geld dat hieraan wordt uitgegeven, kan beter worden besteed aan ontwikkeling om een duurzame vrede tot stand te brengen. Het koor van oudere vrouwen treedt op tijdens manifestaties en op uitnodiging. Met onze liederen, iedere keer weer toegespitst op de actualiteit, zingen wij over onrecht, waar ook ter wereld, maar ook over onze hoop op een veilige en vreedzame toekomst. Bij elke geschikte en ongegeschikte gelegenheid!

*Coby Meyboom,
een Raging Grannie*

De CD is te bestellen bij Vrouwen voor Vrede. Kosten € 5,- wanneer u zelf de CD ophaalt bij het kantoor van VvV, . Wilt u de CD opgestuurd krijgen dan komen er € 2,- aan verzendkosten bij. Adres: VvV, Schimmelpennickkade 30, 3813 EA Amersfoort / Postbus 963, 3800 AZ Amersfoort. Tel. 033-4622755, e-mail: wouwenvoorvrede@antenna.nl, info@raginggrannies.nl

Conferentie in Tilburg

Een werkgroep van kritische economen en milieuactivisten uit Nederland en België werkt sinds 2008 aan de vorming van een breed samenwerkingsverband voor een duurzame en solidaire economie. Zij organiseren op donderdag 21 januari 2010 een derde conferentie aan de universiteit van Tilburg. Eén deelsessie zal gewijd zijn aan economie en conflict-hantering. U bent van harte uitgenodigd aan deze conferentie deel te nemen want zonder vrede geen duurzame en solidaire economie. Zie verder hieronder, en de website: www.economischegroei.net/ti2010

Han Deggeller

Een Fair & Green Deal - Wie biedt?"

De derde editie van de Conferentie van Tilburg zal op 21 januari 2010 aan de Universiteit van Tilburg plaatsvinden.

Uit het Programma:

10.00 Ontvangst - koffie / thee, 10.30 Opening 10.45 Inleiding door *David Korten*
11.30 Debat met internationale spelers.
12.15 Lunch
13.15 Parallele sessies over: Economische sturing voor een Fair & Green Deal, – Hervorming van het financiële bestel – Werkgelegenheid en inkomens bij een Fair & Green Deal – Mondiale herverdeling en eerlijke handel – Bevolkingsbeleid: taboe of noodzaak – **Economie en conflictbeheersing** – Welvaart en welzijn eerlijk meten – Rol lokale overheden – De (on-)macht van de consument – Bedrijven: koplopers of remmers

15.15 Slotdebat Fair & Green Deal: met *Farah Karimi* (Oxfam Novib), *Mirjam de Rijk* (Stichting Natuur en Milieu), *Wilna Wind* (vakcentrale FNV), *Jean Paul Vermassen* (ACW), *Paul Huybrechts* (VFB): mobilisatie naar een duurzame en solidaire economie met vakbonden, milieubeweging, Noord-Zuidbeweging, lokale overheden
16.15 Afsluiting, brede conclusies en follow up.
16.30 Slotwoord
Borrel
Deelname kost €15,-.

Aanmelden en meer info zie:

www.economischegroei.net

Two New Resolutions Adopted by the UN Security Council

During the 5 October 2009 "Open Debate on Women, Peace and Security" which marked the 9th anniversary of SC Resolution 1325, the Security Council, under the presidency of Vietnam, adopted Resolution 1889 on the theme of 'women, peace and security'. This resolution follows closely on the heels of Resolution 1888, which was adopted on 30 September 2009.

Resolution 1888 aims to further strengthen the efforts of the international community to combat sexual violence in armed conflict.

Resolution 1889 focuses on women's participation, protection and empowerment in post-conflict needs assessment and planning.

Resolution 1888

This resolution, co-sponsored by more than 60 UN Member States, calls on the UN Secretary-General to appoint a Special Representative to intensify efforts to end sexual violence against women and children in conflict situations and who should engage on a high level with military and civilian leaders.

SCR 1888 builds on two earlier resolutions: SRC 1325 and SCR 1820. SCR 1325, adopted in October 2000, provides a political

framework that makes women and a gender perspective relevant to all aspects of peace processes; SCR 1820, adopted in June 2008, recognizes the links between sexual violence in armed conflict and its aftermath, and sustainable peace and security.

SCR 1820 commits the Security Council to considering appropriate steps to end sexual violence and to punish the perpetrators and requests a report from the UN Secretary-General on situations in which sexual violence is being widely or systematically employed against civilians and on strategies for ending the practice.

Resolution 1889 focuses on women's participation and urges Member States, UN bodies, donors and civil society to ensure that women's protection and empowerment is taken into account during post-conflict needs assessment and planning, and is factored into subsequent funding and programming.

The resolution also calls on all those involved in the planning for disarmament, demobilization and integration programmes, in particular, to take into account the needs of women and girls associated with armed groups, as well as the needs of their children.

Through SCR 1888 the Special Representative would coordinate a range of mechanisms and oversee implementation of both SCR 1325 and SCR 1888.

Other provisions of the text include identifying women's protection advisers among gender advisers and human rights protection units; the strengthening of monitoring and reporting on sexual

violence; the re-training of peacekeepers, national forces and police; and calls to boost the participation of women in peace building and other post-conflict processes.

Report within 12 months

Through the text, the Council also requests the Secretary-General to submit a report within 12 months focused on women in post-conflict situations, and to ensure cooperation between the Special Representative of the Secretary-General on Children and Armed Conflict and the Special Representative on Sexual Violence in Armed Conflict, whose appointment had been requested by SCR 1888.

Speaking as the current chair of the Security Council, US Secretary of State Hillary Clinton said: "*We are here to address an issue that has received too little attention, not only in the Council but also by all governments around the world.*" Ms.

Clinton noted the gravity and brutality of sexual crimes committed in North and South Kivu, the eastern provinces of the Democratic Republic of Congo (DRC), where 1100 rapes were reported each month with an average of 36 daily.

Even children 10 years old or younger

More than 10% involved children 10 years old or younger. Sexual violence has worsened since the beginning of this year in areas controlled by both the insurgent Force démocratiques de libération du Rwanda and the Uganda-based Lord's Resistance Army, as well as in areas of deployment of the recently integrated Congolese Army.

While the DRC and the Darfur region of Sudan are

perhaps the most widely publicised examples, rape as a tactic of war has been and is still used in war zones across the world such as Bosnia, Burma, Sri Lanka, Timor-Leste, Rwanda, Sierra Leone, Cote d'Ivoire, Chad and Burundi, she stressed, adding that in too many countries and in too many cases, the perpetrators of this violence are not punished, and so this impu-

nity encourages further attacks.

Women have successfully led grassroots peace movements

According to the United Nations Development Fund for Women (UNIFEM), women have successfully led grassroots peace movements in communities shattered by violence, from Guatemala to Northern Ireland. However, women

have been largely neglected as third-party mediators and even as representatives of the UN in conflict-affected countries. The UNIFEM representative noted that a group of women's activists from the eastern DRC seeking to participate in peace talks was excluded from the process.

*Bron: IAW Newsletter
October 2009*

Voorafgaand aan Cop15: NVR roept op petitie te tekenen:

Vrouwen in de voorhoede voor een nieuw klimaat Vrouw & Klimaatpetitie

'Earthkeeping instead of housekeeping' 'Women as agents of change'

Vrouwen roepen op tot een eerlijk en ambitieus klimaatakkoord:

- * Meer solidariteit tussen vrouwen in de wereld
- * Meer gebruik van kennis die besloten ligt in het handelen van vrouwen
- * Meer transparantie bij de vervuilers
- * Implementeer een vrouw-vriendelijk klimaatbeleid

Het klimaatprobleem vraagt om een verantwoord beheer van de natuurlijke hulpbronnen op aarde en daadkrachtig handelen. Wij vrouwen willen daarin een belangrijke rol spelen. De effecten van klimaatverandering pakken anders uit voor vrouwen. De Nederlandse vrouwen roepen op tot meer solidariteit tussen vrouwen in de wereld, meer gebruik van kennis die besloten ligt in het handelen van vrouwen en tot meer transparantie bij de vervuilers. De gevolgen van klimaatverandering zijn nu al merkbaar, juist in de armere gebieden van de wereld waar met name vrouwen deze problemen het hoofd moeten bieden.

Klimaatverandering heeft daarmee een genderspect en versterkt de bestaande crises van armoede, honger, biodiversiteitsverlies en gewapende conflicten. Er is een ongelijke verdeling tussen de veroorzakers en de dragers van de lasten. Kosten moeten gedragen worden door de veroorzakers! En de vrouwen die nu elke dag de lasten dragen moeten juist beloond worden door het stimuleren van succesvolle kleinschalige initiatieven. In de Westerse wereld moet behalve kennis over maatregelen, die je zelf kunt nemen ook het bewustzijn worden vergroot dat het met name vrouwen in armoede zijn, die dagelijks de lasten van klimaatverandering dragen. Tevens moet door kennis en educatie het besef van urgentie vergroot worden: als we op deze manier doorgaan komt de levenskwaliteit van onze kinderen direct in het geding. Anderzijds moet de aanwezige kennis van vrouwen die dicht bij de natuur staan en

op het land leven, worden benut en toegepast. De industrie moet verplicht worden om transparantie te geven over de wijze waarop een product geproduceerd is. Iedere consument kan een stem uitbrengen, bij elke aanschaf die gedaan wordt. Een stem die in lijn is met de huidige niet-duurzame consumptiepatronen, of een stem voor een duurzamere toekomst.

Women as agents of change

Vrouwen die het zwaarst getroffen worden door klimaatverandering in ontwikkelingslanden representeren ook een cruciaal onderdeel van de oplossing. Zij zijn 'agents of change' bij voldoende financiële en technische ondersteuning vanuit het westen. Ook in Europa moeten vrouwen hun verantwoordelijkheid nemen als 'agents of change' door een rol te spelen in het aanwakken van het bewustzijn en de toewijding aan veranderingen in levensstijl die nodig zijn voor een low-carbon-economie.

Vrouwen roepen leiders in delegaties van overheid en NGO's van COP15 in Kopenhagen op:

- Streef naar ambitieuze klimaatpolitieke doelen, resulterend in maximale reductie van broeikasgasemissies wereldwijd op de kortst mogelijke termijn.

- * Committeer aan adequate financiering voor adaptatie aan klimaatverandering en de ontwikkeling van aangepaste en schone technologie in de ontwikkelde landen door nieuw geld vrij te maken in aanvulling op bestaande ontwikkelingshulp.

- Oormerk geld bestemd voor klimaatverandering voor vrouwenorganisaties ten behoeve van empowerment van vrouwen en hun educatie op het vlak van aanpassing aan klimaatverandering en mitigatie.

- Introduceer mechanismen om de consumptie van vlees, energie en materialen te verminderen in de ontwikkelde landen.

- Investeer in uitvoerbare, betaalbare en duurzame technologieën en systemen die voorzien in de energiebehoefte van rurale gemeenschappen en huishoudens.

- Investeer in mitigatie maatregelen die de lokale leefomstandigheden verbeteren en verminder niet de toegang van vrouwen tot natuurlijke hulpbronnen die nodig zijn om hun families te onderhouden zoals voedsel, energiebronnen, water en medicinale planten.

- Implementeer een gender-vriendelijk en gender-gelijkwaardig klimaatbeleid.

Nederlandse Vrouwen Raad Vredesvrouw naar de VN

Caecilia J. van Peski voorgedragen als VN Vrouwenvertegenwoordiger 2010

De Tilburgse drs. Caecilia J. van Peski is voorgedragen voor benoeming tot VN Vrouwenvertegenwoordiger 2010. Als VN Vrouwenvertegenwoordiger zal zij in oktober 2010 namens de Nederlandse vrouwen de Algemene Vergadering van de VN te New York toespreken.

Drs. Caecilia J. van Peski (39) is verbonden aan BAZN de bestuursacademie te Tilburg van Fontys Hogescholen. Zij voert hier promotieonderzoek uit naar internationaal verkiezingswaarnemerschap en processen rond democratisering. Voorts richt zij zich als onafhankelijk consultant vanuit haar onderneming 'Van Peski Consult' op internationale vraagstukken aangaande democratisering, mensenrechten, 'civic society building' en wereldburgerschap.

Van Peski is bestuurlijk verbonden aan een aantal nationale en internationale non-gouvernementele organisaties op het gebied van maatschappelijke opbouw. Daartoe behoren de Britse INGO CISV International, Vredesbeweging IKV, Pax Christi, de Nederlandse Vereniging voor de Verenigde Naties (NVDN) en de Stichting VredesWetenschappen.

Van Peski studeerde Onderwijs- en Cultuur-psychologie aan de Universiteit van

Tilburg en International Development Studies aan het Centre for International Development Issues (CIDIN) van de Radboud Universiteit Nijmegen. Ook volgde zij studies in het buitenland, zoals taal- en cultuurwetenschappen in Moskou en International Peacekeeping aan het UNITAR-POCI trainingscentrum van de VN te Pisa.

In haar statement voor de Algemene Vergadering volgend jaar oktober wil Caecilia van Peski het thema 'Vrouwen, vrede, veiligheid in het licht van goed democratisch bestuur' aan de orde stellen. Haar werk als waarnemer bij verkiezingen inspireerde haar tot dit thema. Vanuit de Organisatie voor Vrede en Samenwerking in Europa (de OVSE) en de Europese Unie wordt zij regelmatig ingezet bij verkiezingen in het buitenland, vooral in de Balkan, Kaukasus en Centraal-Azië.

"Het is tijdens deze missies dat het voor mij heel duidelijk wordt hoe belangrijk het is om onze aandacht voortdurend te richten op een meer rechtvaardige verdeling van kansen en mogelijkheden. Dat kan door er op toe te zien dat bronnen en voorzieningen naar rato aan iedereen ter beschikking staan en niet alleen aan hen die beschikken over geld, macht of status. Veel conflicten ontstaan doordat mensen niet op basis van gelijkheid toegang hebben tot bronnen. Vervolgens beperkt hen dat in hun kansen op een volwaardig bestaan. In conflictsituaties – en ook in de periode van reconstructie daarna – bevinden vrouwen zich vaak in een uiterst kwetsbare positie. Dit heeft ertoe geleid dat de VN een speciale

resolutie uitvaardigde, UNSCR 1325 Vrouwen, Vrede en Veiligheid (31-10-2000). De resolutie legt nadruk op de specifieke noden van vrouwen in conflictsituaties. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de actieve inbreng van vrouwen bij vredesonderhandelingen en in de reconstructie na conflict. Women Peacemakers dus!" (einde quote Caecilia van Peski)

Caecilia van Peski zal zich de komende periode inzetten om met zo veel mogelijk vrouwen over dit thema in gesprek te komen en hun mening te betrekken in de voorbereiding van haar statement, opdat zij de stem van de Nederlandse vrouwen ook werkelijk in haar statement kan laten weerklinken.

Het jaar 2010 vormt voor de VN Vrouwenvertegenwoordiger een speciaal jaar. Het jaar zal allereerst in het teken staan van 'Beijing +15'; vijftien jaar na de World Conference on Women in Beijing (1995). Hiermee wordt vervolgd gegeven aan het UN Platform for Action for Equality, Development and Peace. Ook is het in 2010 tien jaar geleden dat de VN Veiligheidsraad Resolutie 1325 aannam. Tot slot is 2010 uitgeroepen tot International UN 'Year for the Rapprochement of Cultures'. Met dit thema, over de harmonieuze toenadering tussen verschillende culturen, formuleert de VN een vervolg op haar Decade for a Culture of Peace (2001-2010).

Sinds het ontstaan van de Verenigde Naties in 1945 maakt ieder jaar een VN Vrouwenvertegenwoordiger deel uit van de Nederlandse Koninkrijksdelegatie naar de

Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Nederland is hiermee uniek en leidend in de wereld. De VN Vrouwenvertegenwoordiger wordt van oudsher geselecteerd en begeleid door de Nederlandse Vrouwen Raad (NVR).

Weblog VN Vrouwenvertegenwoordiger 2010:
www.nederlandsevroewenraad.nl/vrouwenvertegenwoordiger.

Beter ten halve gekeerd... **Nederlandse Bende van Vier**

Vier vooraanstaande Nederlandse oud-politici bepleiten dat ook Nederland zich inzet voor een wereld zonder kernwapens. In een artikel in NRC Handelsblad van 23 november betuigen ex-premier Ruud Lubbers (CDA) en de voormalige ministers Max van der Stoep (Buitenlandse zaken, PvdA), Hans van Mierlo (Defensie, D'66) en Frits Korthals Altes (Justitie, VVD) hun steun aan het doel van een kernwapenvrije wereld.

IKV Pax Christi directeur Jan Gruijters is verheugd dat na soortgelijke initiatieven in zeven andere landen nu ook in Nederland een groep politieke veteranen zich voor dit doel uitspreekt. Hij hoopt dat dit signaal naar de Nederlandse politiek een doorbraak is waardoor Nederland een actiever beleid voor nucleaire ontwapening zal voeren in de NAVO en de Europese Unie.

De vier Nederlandse ex-bewindslieden, die alle vier Minister van Staat zijn, voegen zich in een rij van zoge-

-heten 'Bendes van Vier', waartoe in januari 2007 het initiatief is genomen door vier veteranen van het Amerikaanse veiligheidsbeleid, de oud-ministers Henry Kissinger, George Shultz, William Perry en ex-senator Sam Nunn. In de Wall Street Journal van 4 januari 2007 stelden zij dat kernwapens een essentiële rol hebben vervuld bij het bewaren van de vrede in de Koude Oorlog. Maar in de wereld van nu met nieuwe dreigingen, met name de verspreiding van kernwapens naar meer landen en gevaar van nucleair terrorisme, is algehele uitbanning van kernwapens de enige oplossing. Hun initiatief werd gevolgd door soortgelijke oproepen van groepen van oud-politici in het Verenigd Koninkrijk, Italië, Duitsland, Polen, Noorwegen en Frankrijk. Onder andere Helmut Schmidt (ex-Bondskanselier), Douglas Hurd (ex-minister van Buitenlandse Zaken) en George Robertson (ex-secretaris generaal van de NAVO). President Obama nodigde de oorspronkelijke 'Bende van Vier' van Kissinger c.s. uit voor de speciale zitting van de Veiligheidsraad in september, die hij zelf voorzat. IKV Pax Christi hoopt dat minister Verhagen de Nederlandse vier snel uitnodigt voor een gesprek.

Lubbers c.s. leggen in hun artikel de nadruk op het belang van het slagen van de herzieningsconferentie van het Verdrag tegen de Verspreiding van Kernwapens (Non-Proliferatie Verdrag, NPV 1968), die in mei 2010 plaats heeft. Met het oog daarop moet Nederland niet langer wachten het nieuwe beleid van Obama te steunen, temeer omdat tot dusver noch de NAVO noch de

EU deze expliciete steun hebben uitgesproken. In de NAVO moet Nederland zich inspannen voor beëindiging van de nucleaire taken en voor het vertrek van de Amerikaanse kernwapens uit Europa. Nederland heeft in het verleden dankbaar gebruik gemaakt van de Amerikaanse nucleaire bescherming, schrijven zij. "Door president Obama te steunen in zijn doel een wereld zonder kernwapens te bereiken (...) tonen wij ons ook een krachtig bondgenoot."

IKV Pax Christi pleit al lang voor beëindiging van de nucleaire taken van de Europese NAVO bondgenoten, maar minister van Buitenlandse Zaken Verhagen heeft tot dusver geweigerd zich hiervoor uit te spreken. De nieuwe Duitse regering heeft dit wel gedaan. Dezer dagen spreekt ook de Tweede Kamer over de herziening van het Strategisch Concept van de NAVO. IKV Pax Christi hoopt dat deze gelegenheid wordt aangegrepen door de minister en de Kamer om zich achter de oproep van Lubbers c.s. te stellen.

Jaarcongres PEOPLE BUILDING PEACE

Op 16 november vond voor de 5de keer het jaarcongres van People Building Peace (PBP-NL) plaats in Utrecht. In zijn openingstoespraak keek voorzitter Jan Ruysenaar terug op de afgelopen vijf jaar, de kritieke eerste fase is voorbij en er kan nu volop samengewerkt worden aan de verwezenlijking van het programma. Na een korte video-impressie van de Day4Peace (21 sept 2009) hoorden we een inleiding door filosoof Hans Achterhuis over geweld

waarin hij de rol van geweld in de wereld uiteenzette. Zelf is hij nooit absoluut geweldloos geweest, wel gefascineerd door geweld. In zijn boek "Met alle geweld" analyseert hij geweld; geweldloosheid als optie speelt geen rol in het boek. Het is belangrijk geweld te erkennen, immers indaming van geweld is beter dan totale onderdrukking, dit leidt vaak alleen maar tot meer geweld. Veel mensen hebben een fascinatie voor geweld, dit betekent niet dat men gewelddadig is, het gebruik van geweld kan men, hoewel gefascineerd, wel degelijk veroordelen. Een definitie van geweld is erg belangrijk, zonder definitie kan alles wat je niet aanstaat onder het begrip geweld geschoven worden. Geweld is: het min of meer intentioneel toebrengen of het dreigen met toebrengen van schade aan mensen en zaken. Er is een groot verschil tussen geweld om ideeën en geweld als verdediging. Belangrijk is ook het verschil tussen individu en de collectiviteit. Aan een collectiviteit kunnen minder hoge morele eisen gesteld worden. Macchiavelli stelde, dat men niet moet spreken van een keuze tussen goed en kwaad, maar over een keuze tussen het ergste en het minder erge. Men moet het mindere kwaad niet goed noemen, daarmee wordt het gelegitimeerd. Daarna sprak Achterhuis over het reinigingsritueel. Het verlangen naar zuiverheid kan binnen een collectiviteit leiden tot 'zuivering', in een mens daarentegen is zuiverheid wel te prijzen. Tot slot sprak hij over de maakbaarheid van de samenleving als verwerpelijke idee. Utopieën zijn altijd gewelddadig, omdat zij ideeën aan anderen opleg-

gen
De rest van de ochtend werd besteed aan het jaarverslag van de stuurgroep, de financiën en de voorstellen voor het werkplan 2010. Onderdeel hiervan was het afscheid van Janne Poort-van Eeden, die namens het Platform Vredescultuur lid van de stuurgroep was. Haar plaats wordt ingenomen door Willy Hensen..

Het middagprogramma bestond uit een "Wereldcafé", doel hiervan was het jaarthema voor 2010 'bijdragen aan een actief en samenhangend vredesbeleid op alle niveaus' inhoud te geven. Het voorstel van de stuurgroep was om ivm de in maart 2010 te houden gemeenteraadsverkiezingen aandacht te hebben voor het lokale niveau: "*de vreedzame gemeente*".

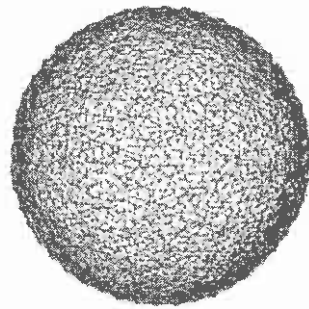
De opzet van een wereldcafé: aan verschillende tafels, elk met een tafelbaas, komen gasten te zitten, die na een ronde naar andere tafels verhuizen, alleen de tafelbaas blijft zitten. In de eerste ronde moesten per tafel drie criteria genoemd worden waaraan een gemeente dient te voldoen om het denkbeeldige vignet "Vreedzame Gemeente" te verwerven. In de volgende ronde moesten drie criteria genoemd worden, die nieuw zijn voor de betreffende tafel. In de derde ronde werd aan de gasten gevraagd om de belangrijkste van de zes aan de tafel genoemde criteria te kiezen. Uiteindelijk werden de criteria van alle tafels verzameld en dit leidt tot een top 4:

1. Streven naar 10% van de gemeentebegroting voor **burgerschapontwikkeling**

- ; 2. Een vredeseffectrapportage;
- 3. Een gemeentelijke vredescultuurraad
- 4. Een vreedzame-schoolprogramma.

De vraag die nu aan alle bezoekers werd voorgelegd is "hoe kunnen deze punten op de lokale agenda komen?" Op het eerste gezicht leek het een onmogelijke taak. Onder leiding van medewerkers van Diversity Joy kwam er zelfs een plan uit. Er komt een "Plaatselijke Vredes Index" ontwikkeld door de lidorganisaties van PBP-NL. Tijdens de fase van coalitievorming in de gemeentes (na 3 maart) zal de gemeentes worden verteld over de instelling van de PVI, de coalitierapporten kunnen een eerste aanzet geven tot het bepalen van de index per gemeente. Daarna zullen gemeentes elk jaar gevraagd worden om een enquête in te vullen, waarna op 21 september PBP-NL de vreedzaamste gemeente van Nederland bekend zal maken. Een ambitieus plan, dat is het zeker, de toekomst zal leren of het haalbaar is.

Anjo Kerkhofs

COP15 COPENHAGEN

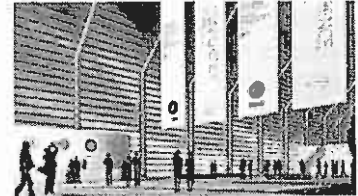
UNITED NATIONS CLIMATE CHANGE CONFERENCE 2009

WILPF bij de COP15 in Kopenhagen

WILPFinternational nam als geaccrediteerde NGO deel aan de conferentie. Onze delegatie bestond vooral uit vrouwen uit de Scandinavische landen, plus een enkeling uit de UK, Australië en ik mocht erbij zijn namens Nederland. WILPF, in de persoon van Ediel Beukes, de Noorse die zich onvermoeibaar inzet voor WILPF en Milieu, had een 'side-event' georganiseerd samen met een paar andere organisaties. Doordat ik pas vrijdag kon vertrekken, en vervolgens twee uur in de rij moest staan om binnen te komen, kwam ik juist op tijd om het slot van de (heftige!) discussie te zien. Gelukkig trof ik daardoor nog wel de WILPF-vrouwen in de chaos van het Bellacenter. We namen daarna deel aan de grote demonstratie die in het nieuws kwam door de rellen, maar in wezen een vrolijke, indrukwekkende happening was: met zijn 100-duizenden van het centrum naar de locatie van de conferentie wandelen...

De volgende dagen waren er geen WILPF-activiteiten meer, dus ik heb me alleen maar als 'waarnemer' door de chaos bewogen, en drie

dagen diverse 'side-events' bezocht, zondag in het KlimaForum, waar vooral jonge mensen rondliepen, en vooral op de grond zaten, om de koude buiten te ontlopen. Onduidelijk programma ook hier (Chaos was het overall!) maar ik heb Vandana Shiva horen spreken!

Maandag en dinsdag weer naar het Bellacenter, dat lastig te bereiken was omdat de politie probeerde vat op de chaos te krijgen.

Wat er vooral aan de hand was: het klimaat is al heftig aan het veranderen, koraalriffen verdwijnen, en 500 miljoen mensen zijn ervan afhankelijk voor hun voedselvoorziening, de gletsjers van de Himalaya verdwijnen en 1,3 miljard mensen zijn ervan afhankelijk voor hun water en dus ook voedsel. 70% van de rampen wereldwijd, zijn nu ontstaan door het (veranderende) klimaat...

Maar ook: Er gebeurt al heel veel op veel terreinen, vaak nog wel te ongecoördineerd en daardoor niet zo efficiënt, maar toch...

En ook: "**Women are agents of change!**". En moeten veel meer aangesproken worden. Intussen lopen de diplomaten in hun keurige zwarte pakken als mieren door elkaar en komen niet tot afspraken. Hun wereldbeeld is nog niet in deze eeuw binnengekomen. We zullen moeten blijven duwen! De tijd dringt!!

Loes Pihlajamaa

Vereniging Vrouwen voor Vrede

WILPF Afdeling Nederland

Commentaar bij de Rijksbegrotingen Buitenlandse Zaken en Defensie voor 2010

Bijlage bij de brief aan de leden van de vaste Kamercommissies d.d. 31 oktober 2009

I. Crisisbeheersing en burgers als bondgenoten

De begroting van Defensie bevat op verschillende plaatsen een brede opvatting van *crisisbeheersingsoperaties*, nl. dat het doel ligt in de opbouw van een vernieuwde samenleving. De begroting van Buitenlandse Zaken voert voor het beoogde effect van onze Nederlandse steun in problematische situaties de term *vrede dividend* in (BuZa p.33). Die twee woorden, beheersingsoperatie en dividend – hoe moeten we die verstaan? Hoe kunnen crises worden voorkomen, aan wie komt de winst toe? Wij hebben de beide teksten gelezen op die voornemens en maatregelen die bijdragen aan de vergroting van democratie en aan het vertrouwen op de kracht van de lokale gemeenschappen. Het beteugelen en voorkomen van geweld (armoede, uitbuiting, verkrachting, drugshandel, vernietiging) ligt mee in hun handen. Wij komen dan tot de volgende opmerkingen, uitlopend op de actuele kwestie van een eventuele voortzetting van een Nederlandse missie in Afghanistan.

Conflictpreventie

Wij hebben respect voor de zoektocht van de beide departementen naar het juiste militaire en civiele optreden in conflicten en fragiele situaties. Wij zijn ook blij dat in beide teksten over preventie gesproken wordt. Daarom verbaast het ons dat daarin met geen woord gerept wordt over de belangrijke preventieve rol van burgers/burgerorganisaties. Het burger vredeswerk (in Duitsland erkend en gesteund) is de beste kans om burgers en vooral vrouwenorganisaties in te schakelen bij preventie en bij vredesopbouw. Dat geldt zowel bij *early warning* als bij het beschermen van de vredesinitiatieven in de conflictgebieden. Wij denken hier niet makkelijk over, ook dit vredeswerk ondervindt veel risico's, de zwaarte, de duur, de manipulaties door partijen. Elke inzet moet in het gebied zelf gevraagd zijn. Ontwikkel daarop de instrumenten en leid mannen en vrouwen op voor taken voor midden- en langetermijnperspectieven. Onze visie gaat verder, naar de bevolking in de gebieden zelf: zoek daar de lokale vredesstichters, dat zijn de eerste bondgenoten.

Enkele voorbeelden. In Kosovo levert Nederland een bijdrage aan politie en justitie (BuZa p.29). Wordt er om het doel van goed bestuur te bereiken ook steun verleend aan lokale vredesgroepen, vrouwen groepen en mensenrechtstrijders? Bij de steun aan overheden in *fragiele staten* (BuZa p.33) zou ruimte gegeven moeten worden aan burgerinitiatieven.

Buitenlandse Zaken bespreekt het nog betrekkelijk nieuwe concept van de *Responsibility to Protect* (BuZa p.50). Waar staten niet goed voor de burgers zorgen en de mensen daarvoor lijden, is het goed om vanaf het begin duidelijk onder ogen te zien, dat het startpunt van de hulp ligt in de lokale infrastructuur van burgers die initiatieven nemen en oplossingen zoeken en de ngo's die deze infrastructuur kennen. Hun werk kan worden ondersteund door goed getrainde, internationale burger vredeswerkers, bijvoorbeeld langs de weg van de *Nonviolent Peaceforce*.

Gender

Buitenlandse Zaken heeft in aansluiting op het derde Millennium Ontwikkelingsdoel een apart beleidsartikel

over gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen waarin veel voornemens staan (BuZa p.112). Wij zijn daarom verbaasd dat het belang van gender - hoe werken die voornemens uit bij mannen en bij vrouwen - niet aan de orde komt bij andere onderdelen. Mannen en vrouwen hebben dikwijls hun eigen wijze van werken en hun eigen organisaties. Wij constateren dat het ontbreekt aan een werkelijk geïntegreerd genderbeleid, behalve bij de specifieke paragrafen over Resolutie 1325.

Wij citeren een voorbeeld van een gemiste kans: "Nederland blijft aandacht vragen voor de *mensenrechtensituatie in Irak*, waaronder de positie van etnische en religieuze minderheden." (BuZa p.28). Waarom hier de bepaald niet rooskleurige positie van vrouwen niet genoemd? Een ander voorbeeld is dat bij Defensie in de paragraaf over *civiel-militaire samenwerking* (Def p.22) zonder enige differentiatie over 'burgerbevolking' wordt gesproken. Vervolgens, als Nederland leveren we in Afghanistan een bijdrage door onder anderen militairen, politietrainers en ontwikkelingsdeskundigen in te zetten. Waarom geen *genderspecialisten*?

Vrouwen en gewapende conflicten

In maart 2010 zal in New York de vierde Wereldvrouwenconferentie (Beijing 1995) geëvalueerd worden. Wij vragen de regering er voor zorg te dragen dat het *Platform for Action* (PfA) bevestigd wordt en dat er wereldwijd gewerkt gaat worden aan verdere uitvoering en concretisering. Buitenlandse Zaken geeft in de begroting op enkele

plaatsen aandacht aan 'vrouwen en gewapende conflicten' (hoofdstuk E van het PfA) o.a. aan de hand van de Veiligheidsraad Resoluties 1325 en 1820. Bij Defensie is dat thema, behalve bij het personeelsbeleid, afwezig.

Wij steunen het beleid van de regering om in te zetten op een verdere betrokkenheid van vrouwen bij het voorkomen van oorlog en het werken aan vrede zoals geformuleerd in het Nationaal Actieplan (NAP) 2008-2011 voor de implementatie van VR Resolutie 1325. Er komt een onderzoek naar de stand van zaken ten aanzien van dit Actieplan, waarbij waarschijnlijk zal blijken dat er veel te weinig gebeurd is. Ook hier wrekt zich een tekort aan geïntegreerd beleid, hetgeen veroorzaakt wordt doordat het door een aparte dienst - die kennelijk te weinig invloed heeft bij andere afdelingen - wordt uitgevoerd. Wij vragen ons ook af of er voldoende budget is om de ambities waar te maken.

Ook andere landen hebben zulke actieplannen aangenomen. De grootste winst is er voor vrouwen uit conflictgebieden die er (soms) in slagen om met een beroep op Resolutie 1325 betrokken te worden bij vredesonderhandelingen en wederopbouw.

De VR Resolutie 1325 gaat vooral over de eerste strategische doelstelling (E1) van het *Platform for Action* uit Beijing, nl. participatie van vrouwen bij het oplossen van conflicten. Wij verwachten dat ook ingezet zal worden op andere strategische doelstellingen zoals het bevorderen van niet gewelddadige vormen van conflictoplossing (E3).

Lessen geleerd in Afghanistan - en nu verder?

Wij constateren dat de ervaringen, opgedaan in Afghanistan bijdragen tot de bezinning op het beleid inzake missies (Def, diverse plaatsen). Wij kijken daar aldus tegen aan.

Wij hebben waardering voor de durf van de Nederlandse inzet in Afghanistan om een andere strategie te hanteren dan met name de Amerikaanse troepen doen. Maar wij blijven van mening dat het niet productief is de situatie in Afghanistan met militaire middelen te willen verbeteren. Integendeel: de taliban worden sterker en zijn duidelijker aanwezig, niet alleen in het zuiden van het land, maar ook elders. De laatste maanden is het aantal aanslagen in Kabul sterk gestegen. Er moet meer dan nu gebeurt met civiele middelen worden gewerkt. We zijn er van overtuigd, dat de bevolking niet de kant van de taliban zal kiezen, als er minder corruptie is, meer werkgelegenheid en beter onderwijs, ofwel: als de levensstandaard verbeterd is. Als de bevolking vertrouwen heeft in een democratisch en eerlijk gekozen regering, zullen de extremistische groepen geen aanhang meer vinden. Er moeten civiele projecten gestart worden, zowel op grote als op kleine schaal, door kleine ngo's. Zij bereiken direct de mensen om wie het gaat. De resultaten daarvan geven individuele mensen moed en vertrouwen en hebben een uitstraling van hoop op mogelijkheden. Voor vrouwen en de vrouwenbeweging is dit van groot belang. Wij zijn blij met de inzet voor de training van de politie.

Een professioneler en beter betaald politie- en rechterlijk apparaat zal de veiligheidssituatie zeker verbeteren. Naast wat wij al noemden is veiligheid de vierde factor waarmee de vooruitgang van Afghanistan naar een democratischer en welvarender land gerealiseerd kan worden. De belangrijkste vraag voor dit moment is, zoals we allen weten, die naar een eventuele voortzetting van de missie. Het civiele werk dient losgekoppeld te worden van de duur van de ISAF-missie en als zodanig voortgezet en verstevigd te worden, op de manier van de opmerkingen die wij onder de voorgaande kopjes hebben gemaakt. We voegen daar een nauwe samenwerking met de taliban aan toe. De richting zal in de hele regio gevonden moeten worden door een krachtige inzet van diplomatie, dialoog en opbouw van democratie, over alle basisproblemen die in de Afghaanse maatschappij bestaan, teneinde de voorwaarden te vestigen waarop een vreedzame samenleving kan ontstaan.

II. Wapens: bestrijden en verwijderen

Wapenproductie en wapenhandel ondermijnen economische ontwikkelingen wereldwijd en zijn een obstakel voor het bereiken van de Millenniumdoelen in 2015. Wapens zijn voer voor oorlogen, onderdrukking en milieuschade en worden ongehinderd verhandeld op onze markten. Kortom: wapens vormen een bedreiging voor vrede en veiligheid van mensen en milieu in algemene zin. Er is geen enkel 'vredesdividend' mee te behalen.

Tot de Doelstellingen Beleidsprogramma van het kabinet Balkenende IV behoren de bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens en de bevordering van ontwapening (BuZa p.12). We zouden dat op de volgende punten willen concretiseren.

Kernwapens. Waartoe dienen ze nog?

De zinloosheid van het bezit van kernwapens en de dwaalweg van het kernwapenbeleid van de NAVO zijn recent weer meer onder de aandacht gebracht. De oproep van president Obama voor een kernwapenvrije wereld, de herziening van het Strategisch Concept van de NAVO (Def p.10) en de Conferentie voor de toetsing van het Non-proliferatieverdrag (NPV) BuZa p.31 bieden nu een kans voor moedige stappen. Minister Verhagen heeft zich vorig jaar voorstander verklaard van de afschaffing van kernwapens. Bij nader inzien blijkt de minister toch niet zo'n moedige stap te zetten. Hij blijft vasthouden aan bilaterale stappen, hetgeen naar ons inzicht neerkomt op afwachten. Het kabinet zet in op menselijke veiligheid (BuZa p.33). Kernwapens geven zeker geen menselijke veiligheid en ook geen duurzame vrede. Wel alles wat daarmee in strijd is en zonder onderscheid te maken tussen vriend of vijand. Met vreselijke gevolgen voor de hele wereld en dat generaties lang. Met het oog op de komende toetsingsconferentie van het Nonproliferatieverdrag (BuZa, p.80) dringen wij er op aan dat er een actief Europees beleid gevolgd wordt voor de *Common Position* van de EU. Daarbij

behoren voor ons de geleidelijke terugtrekking van de resterende tactische kernwapens in Europa en de sluiting van de Amerikaanse bases.

Daarbij biedt de komende herziening van het strategisch concept van de NAVO de gelegenheid om daaruit de kernwapenparagraaf te verwijderen. Wij wensen dat Nederland zich voortdurend actief opstelt om te bereiken dat de dreiging van nucleaire wapens wordt weggenomen. Daartoe kan samen gewerkt worden binnen de *Conference on Disarmament* en de IAEA (BuZa p.81).

Tenslotte

Zolang bijvoorbeeld Israël buiten alle verdragen om gesteund door de VS en andere westerse landen kernwapens bezit, zullen andere landen in die regio zich bedreigd voelen en werken aan de ontwikkeling van een kernwapen. Het gevolg van deze discriminerende regel in het NPV en de doctrine van de NAVO moeten worden besproken, als we werkelijk vrede willen.

Wapenhandel

Wij staan voor totale en universele ontwapening. Voor de *Women's International League for Peace and Freedom* is dit al een doel sinds haar oprichting in 1915. Het is inderdaad een lange weg. In de laatste jaren raken wij meer en meer verontrust over de ruimte die de wapenexport in Nederland en de EU en in bilaterale betrekkingen geboden wordt. Ondanks overeenkomsten en regelgeving is daarop volstrekt onvoldoende rapportage en controle. Wij stemmen in met de brief die de coalitie tegen de

wapenhandel¹ u op 3 juni 2009 zond. Wij vragen u dringend dit uitstekende (en verontrustende) overzicht van urgente aspecten van de wapenexport tijdens uw beschouwingen in de Kamer bij de hand te houden!
www.stopwapenhandel.org

III. De NAVO

In 2010 zal de herziening van het Strategisch Concept van de NAVO tot stand moeten komen (BuZa p.29). Hoe gaat de regering deze discussie vormgeven? Wij lezen met schrik dat de NAVO in de rij van vredesorganisaties wordt gezet, als partners gelijkwaardig aan EU, VN en OVSE (p.30). Wij vinden dat schaamteloos, zeker sinds de steun van de NAVO - na *nine/eleven* - aan de Verenigde Staten ten tijde van de aanvang van de oorlog in Afghanistan op grond van zelfverdediging. Wij hebben veel respect voor 'onze blauwhelmen' en hun missies, maar raken meer en meer verontrust dat zij hun werk in Afghanistan binnen het NAVO-beleid moeten uitvoeren. In het Handvest van de Verenigde Naties zijn de lidstaten gehouden aan het verbod op het gebruiken van geweld. De opvattingen van de NAVO over bedreiging en zelfverdediging c.q. afschrikking en preventief aanvallen is daarmee totaal in strijd. Nederland ligt aan de NAVO vastgeklonken, in het bijzonder door strategisch partnerschap tussen de EU en de NAVO. Militaire missies liggen dicht bij elkaar of lopen in elkaar over.

¹ Bestaande uit IKV Pax Christi, Oxfam Novib, Unicef, Stichting Vluchteling, Amnesty International en Campagne tegen de Wapenhandel

Nederland is totaal aan de kernwapenstrategie gebonden. De OVSE lijkt in vergelijking daarmee in de marge te verkeren. Wij dringen er op aan dat bij het herzieningsproces van de NAVO ruimte wordt gemaakt voor inbreng uit de samenleving, de politiek en het parlement. Doel is een proces in te gaan, waarin oprecht gezocht wordt naar een Europa dat op vrede gericht is en de eigen organisaties zowel als de internationale verbanden daarop beoordeelt en vormgeeft.

Zie ook: Vrede en veiligheid in de Europese Unie. Aanbevelingen voor een Europese veiligheidspolitiek. 2009. Uitgave Europese afdelingen van WILPF in samenwerking met Vrouwen voor Vrede. www.wilpf.nl

Ontmoetingsreizen van de **Vereniging Wederzijds** naar Brazilië, India, Indonesië en Tanzania in 2010

De Vereniging Wederzijds organiseert elk jaar ontmoetingsreizen naar Brazilië, India, Indonesië en Tanzania. *Wederzijds vindt het ontmoeten van mensen en het leggen van contacten met mensen en organisaties die aan de ontwikkeling van hun leefsituatie werken belangrijk. De ontmoetingen zijn zeer inspirerend voor de deelnemers. Er worden projecten bezocht. Door deze manier van reizen raak*

je meer betrokken bij de ontwikkelingsproblematiek, omdat je die daar ter plekke ervaart.

Om die reden worden de reizen van Wederzijds dan ook als uniek ervaren. Naast het bezoeken van projecten wordt aandacht geschonken aan de natuur en de cultuur van het land.

Op een informatiebijeenkomst vertellen reisleiders over hun ervaringen bij deze reizen en over de reizen in 2010.

De bijeenkomst wordt gehouden op zaterdag 16 januari 2010 om 13.15 uur in het Zalencentrum "De Kargadoor", Oudegracht 36, Utrecht.

Graag even aanmelden bij Karel van de Putte.
Telefoon: 0346 567713;
email: k.putte@planet.nl
Zie ook www.wederzijds.com
Graag hoor ik uw reactie.
Met vriendelijke groet,

Karel van de Putte
Bestuurslid Vereniging
Wederzijds

Op de volgende pagina een overzicht van de 4 resoluties van de Veiligheidsraad over Vrouwen. Goed om ze eens naast elkaar te hebben.

(de letters zijn in dit schema erg klein. Als u het document in grotere letters wil hebben, kan ik het mailen. Loes P. (loesp@cuci.nl))

Security Council Resolutions on Women, Peace and Security: Gender-Sensitive Peacemaking, Peacekeeping, Peacebuilding

Resolution elements	Women's Leadership in Peace Making and Conflict Prevention		Prevention of and Response to Conflict-Related Sexual Violence	
	1925	1889	1820	1888
Focal Point & Leadership within UN	<ul style="list-style-type: none"> Office of the Special Advisor on Gender Issues plays a coordinating role but without adequate resources or cooperation from an operational counterpart. 	<ul style="list-style-type: none"> Introduction of possible new focal point for gender and peacebuilding issues: the PBC and PBSO 	<ul style="list-style-type: none"> DPKO best practices unit produced 1820 +1 report. UN Action Against Sexual Violence in Conflict indicated as coordination resource 	<ul style="list-style-type: none"> SRSG to build coherence and coordination in the UN's response on conflict-related SV. Linked to UN Action as a coordination support
Monitoring & reporting mechanism	<ul style="list-style-type: none"> System-wide Action Plan lacks agreed indicators for effective monitoring. Focuses on UN agency implementation plans, not on violations or on programming results. No strategy for improving information flow to the Council 	<ul style="list-style-type: none"> Call for indicators will create foundation for effective monitoring tool. Will need assignment of UN entities to populate with data and monitor. Calls for recommendations in 2010 on how Council will receive, analyze, and act upon information on 1925, building an accountability mechanism 	<ul style="list-style-type: none"> Not clear – annual report. Reference to Council's Informal Expert Group on Protection of Civilians which currently gets monthly briefings from OCHA including on SV 	<ul style="list-style-type: none"> Proposals within 3 months on this. Annual report to provide details on perpetrators (name and shame mechanism) Links to 1812/1882 MPM
"Accountability" mechanism	<ul style="list-style-type: none"> No reference to sanctions for perpetrators; only mentions impact of sanctions on women [OP 14] Avoid amnesty "where feasible" [OP 11] 	<ul style="list-style-type: none"> None – but SG must develop a strategy for appointing women 	<ul style="list-style-type: none"> Sexual violence relevant to country-specific sanctions regimes [OP 5] SG to develop strategy for ending SV in dialogue with parties to armed conflict Categorical Exclusion of sexual violence crimes from amnesty provisions [OP 4] 	<ul style="list-style-type: none"> Sanctions committees to add criteria pertaining to acts of rape and other forms of sexual violence [OP 10]; Report naming perpetrators to be reviewed in Council
Regular procedures for review	<ul style="list-style-type: none"> No formal mechanism. One annual Open Debate, oral briefings from the United Nations SG on request of Security Council members, and Informal Council meetings on the subject. 	<ul style="list-style-type: none"> No formal mechanism but invites proposals for review procedure and mechanism [OP 18] 	<ul style="list-style-type: none"> Monthly consideration by expert group on protection of civilians 	<ul style="list-style-type: none"> Invites a proposal within 3 months on review processes
Implementation	<ul style="list-style-type: none"> None. Support in some contexts for women's peace conditions, women's access to peace talks, for services for survivors, provided by a range of United Nations entities, not coordinated. No single powerful UN operational entity coordinating on the ground 	<ul style="list-style-type: none"> None. Should link to the UN's architecture for transitions (UNDG-ECHA, PBSO, World Bank) and to UN needs assessment and financing tools in early recovery (PCNAs and MDTFs) 	<ul style="list-style-type: none"> None. By implication, the 12 agencies of UN Action. Links directly to the UN's architecture on protection of civilians with strong implications for the work of and coordination between OCHA, DPKO, DPA, OHCHR 	<ul style="list-style-type: none"> None but mechanisms to be proposed and likely to be coordinated through UN Action.

Uit het blad van de Zweedse WILPF –afdeling. Geschreven door Gunnar Westerberg, Artsen tegen kernwapens en lid van WILPF.

Wat we zouden willen zeggen tegen de Ministers van Defensie van de EU, ...als ze ons hadden durven ontmoeten...

Geachte Ministers van Defensie van de EU-staten!

Om te beginnen stel ik vast dat slechts drie van u vrouwen zijn. Het is duidelijk dat U veel tijd nodig hebt voor u erin slaagt resolutie 1325 van de Veiligheidsraad in praktijk te brengen. Die is nu negen jaar oud. Dat zou beter kunnen!

U werkt voor vrede en veiligheid. Dat doen wij ook, maar met andere methoden. Het overgrote deel van Uw middelen wordt, economisch gezien, aangewend voor militaire doelen. Wij begrijpen dat bepaalde militaire middelen nodig zijn om vrede en veiligheid te bewaren, maar in onze ogen zijn de verhoudingen totaal zoek. Binnen de EU is men het er over eens dat het veiligheidsprobleem van de EU maar voor een klein deel met militaire middelen kan worden opgelost. Toch domineren ze uw werk. Mogelijk bent u van mening dat een groot deel van het niet-militaire veiligheidswerk onder andere departementen valt. Dat is waar. De bescherming tegen AIDS, tegen geweld jegens vrouwen, economische misdrijven en de gevolgen van klimaatverandering behoren slechts voor een klein deel tot uw werkterrein. Wat we echter met u willen bespreken zijn de niet-militaire middelen om conflicten op te lossen en oorlogen te voorkomen. Deze terreinen hebt U in hoge mate verwaarloosd. Dat blijkt het duidelijkst als u uw defensie budget nagaat. Het is niet

lang geleden dat in vele landen de defensie ministers nog 'minister van oorlog' heetten. Als u werk nu veranderd is in hoofdzakelijk werken aan vrede en veiligheid - waar militaire middelen maar een klein deel van uitmaken - kunt u zich misschien beter 'minister van vrede en veiligheid' noemen.

De ontwikkeling in Europa gaat de verkeerde kant op. De militarisering van Europa neemt toe. We kunnen dat in minstens drie aspecten zien:

1. De EU voert een gemeenschappelijke defensiepolitiek die volgens het Verdrag van Lissabon zal leiden tot een gemeenschappelijke defensie. Wie is de vijand?
2. De lidstaten verbinden zich ertoe hun militaire middelen geleidelijk te verbeteren. Waartoe? Europa is nog nooit zo vredig geweest als nu.
3. De samenwerking met de NAVO zal versterkt worden en een vastere basis krijgen. Wat is de bedoeling? De EU heeft op het ogenblik geen enkele invloed op besluiten binnen de NAVO en blijft bij gemeenschappelijke operaties ondergeschikt aan de NAVO. De EU-landen die lid zijn van de NAVO kunnen naar behoefte middelen ter beschikking stellen aan andere EU-staten, bijvoorbeeld helikopters of vrachtvliegtuigen.

Het is van groot belang dat de EU militaire eenheden kan inzetten ook ver buiten Europa, om vrede af te dwingen en in stand te houden. Maar de territoriale verdediging van de EU-landen moeten we kunnen vermijden en op den duur afschaffen.

We stellen met grote verbazing vast dat de EU het recht meent te hebben in conflicten in te grijpen met militaire middelen, zonder sanctie van de VN Veiligheidsraad. Als deze merkwaardige interpretatie van het VN-statuut aanvaard zou moeten worden, moet deze gesteund worden door een gerechtelijke uitspraak van het Internationale Gerechtshof in Den Haag of in ieder geval een besluit van de Veiligheidsraad. Anders loopt de EU het risico oorlogsmisdrijven te begaan.

De EU werd ooit opgericht om een eind te maken aan de bloedige oorlogen tussen buurlanden, die eeuwenlang zoveel leed hebben veroorzaakt en tenslotte leidden tot de Tweede Wereldoorlog. De 'founding fathers' dachten dat handel de landen zou verenigen en dat de wederzijdse afhankelijkheid die door handel zou ontstaan, het oorlogvoeren onmogelijk zou maken. Dit gebeurde al door de Kolonien-Staal-Gemeenschap. Als vredesproject is de EU een geweldig succes geworden. Vandaag de dag is oorlog tussen EU-landen ondenkbaar.

Zelfs als de EU zich uitbreidt zullen er nog altijd buurlanden blijven. Het streven van de EU moet zijn om met deze een duurzame vrede te bereiken zonder met wapens te hoeven dreigen. Wij denken dat grote mogelijkheden biedt om een vredescultuur te ontwikkelen en de waarde ervan te ondervinden. We geven u een paar voorbeelden van wat we bedoelen. We zouden makkelijk een lijst kunnen geven met nog een twintigtal voorstellen meer.

Opleiding van bemiddelaars. Zoiets bestaat nog bijna helemaal niet. Als er bemiddeling op politiek niveau nodig is, zoekt men meestal een diplomaat zonder opleiding in moderne methoden van conflictanalyse en conflictpreventie. Een diplomaat is gewend om de standpunten van zijn eigen land naar voren te brengen; hij is niet geoefend in het zich verplaatsen in de diepere behoeften van beide partijen. Er bestaan op enkele plaatsen opleidingen op dit terrein, maar de methoden moeten verder ontwikkeld worden en er moeten veel bemiddelaars worden opgeleid.

Bemiddeling op internationaal niveau kan in bepaalde omstandigheden van grote waarde zijn. Bemiddelaars opgeleid in het oplossen van conflicten kunnen een dialoog laten ontstaan tussen mensen die leven in een sfeer van tegenstellingen of zelfs haat jegens elkaar. Zulke bemiddelaars, en vooral vrouwen, moeten in groten getale worden opgeleid – in plaats van soldaten.

Methoden voor het verspreiden van objectieve

informatie moeten worden ontwikkeld. De gevechten in het voormalige Joegoslavië ontstonden door intensieve, langdurige, knappe propaganda van beide zijden. Als de radio en tv op de Balkan onder toezicht van de EU de leugens in die propaganda hadden weerlegd en hadden geprobeerd mensen met een verschillende achtergrond in dialoog met elkaar te brengen, hadden de vredesgroepen versterkt kunnen worden. De oppositie tegen president Milosevic zou bijvoorbeeld zijn versterkt en had een grotere kans gehad de oorlog te verhinderen.

Onderwijs in geweldloze methoden. De laatste vijftig jaar is een groot aantal landen inde wereld vrij geworden en veel dictaturen zijn beëindigd. In de meeste gevallen gebeurde dit zonder geweld. Het eerste grote, inspirerende voorbeeld was India. De Filipijnen en veel landen in Latijns Amerika lieten zien hoe weerstand van de bevolking succesvol kan zijn. Niemand had verwacht dat de Sovjet Unie in de 20ste eeuw ineen zou storten. Het gebeurde doordat de bevolking gezamenlijk in verzet kwam en weigerde met de onderdrukkers samen te werken. De EU moet de ervaringen van deze grote politieke omwentelingen verzamelen en gebruiken bij het opleiden van mensen in geweldloze methoden.

Samenwerking tussen volken moet worden ondersteund. Op de Balkan werken vrouwen aan verzoening – met heel weinig steun van de EU. Vrijwilligersorganisaties in Europa werken in Azië en Afrika en leveren belangrijke

bijdragen voor vrede en verzoening. Het zou bijvoorbeeld heel waardevol zijn als de EU zou proberen wegen te vinden om een dialoog met Iran te steunen, zoals er een paar jaar geleden werd voorgesteld, een 'dialoog der beschavingen' te beginnen als tegenhanger van de 'strijd der beschavingen' die tussen het Westen en de Islam dreigt te ontstaan. Samenwerking tussen scholen, vrouwenorganisaties en vakbonden kan alleen maar nuttig zijn. De EU doet in dit opzicht zeer weinig.

Vredesonderwijs op de scholen is volgens de UNESCO een vereiste. Kinderen trainen in constructieve conflictoplossing is zeer waardevol, niet alleen om oorlog te voorkomen. Geschiedenisboeken in verschillende Europese landen bevorderen het ontstaan van vijandbeelden bij de leerlingen. De EU moet eisen dat landen met een onderling oorlogsverleden gezamenlijk elkaars geschiedenisboeken controleren, wat in de oude EU-landen al enigszins is gedaan.

Vredesuniversiteit. De meeste landen hebben hogere krijgsscholen en militaire academies. Om methoden te ontwikkelen voor het vreedzaam beëindigen van conflicten moet een aantal instituten voor onderzoek en onderwijs worden gesticht met steun van de EU.

Wat hier is gezegd over het oplossen van conflicten en preventief werk kan natuurlijk door de EU worden aangepakt op vele plaatsen in de wereld. Europa dat zoveel oorlog en

koloniale onderdrukking heeft veroorzaakt, heeft een enorme schuld in te lossen.

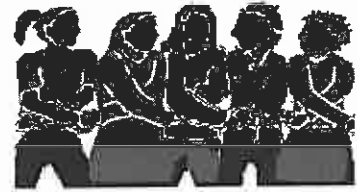
Wapenexport. Op dit gebied duurt Europa's bloedige geschiedenis die oorlogen en conflicten in de wereld teweegbrengt nog voort. De EU is een van de grootste wapenexporteurs in de wereld. Europeanen verkopen wapens aan landen in oorlog, aan dictatoriale staten waar wapens gebruikt worden om de bevolking te onderdrukken en aan landen waar diepe armoede heerst. Europese wapens doden niet alleen als ze worden afgevuurd, maar ook al als arme landen hun beperkte middelen gebruiken voor aankoop van wapens in plaats van voor ontwikkeling, gezondheidszorg. De veiligheid van de bevolking wordt hierdoor juist verminderd. Een schot uit een Europees wapen kan betekenen dat een gezinshoofd in een arm land niet meer kan werken. De kosten voor operaties en verpleging van de getroffen kunnen even groot zijn als preventieve zorg voor honderden zwangere vrouwen. De Europese wapenexport is een schandvlek waarover nog vele generaties zich zullen schamen. De geëxporteerde wapens blijven niet in de landen die ze hebben gekocht, maar worden doorverkocht aan oproerkraaiers, en terroristen. De wapenexport van de EU moet zorgvuldig worden gereguleerd en op den duur beëindigd worden.

In internationale organen waar afschaffing van kernwapens wordt besproken, blijkt de EU dikwijls een zwakke,

passieve deelnemer, ja, soms zelfs een actieve tegenstander van ontwapening. Een negatieve houding van een enkel EU-land t.o.v. internationale afspraken en wetten mag de EU-politiek niet overheersen. De EU moet eisen dat artikel VI van het non-proliferatieverdrag verwezenlijkt wordt, in overeenstemming met de afspraken, en met een duidelijk eindpunt: binnen een bepaalde tijd geen kernwapens meer. Het Europees Parlement heeft hierover meerdere resoluties aangenomen, waarin de wil van de Europese bevolking was neergelegd. Dat er Commissie en de Europese defensie-ministers zich niet bekommeren om deze resoluties toont een van de tekorten in het democratisch gehalte van de EU, een tekort dat op den duur fataal zal zijn voor het hele EU-project.

De voorstellen die in deze brief zijn gedaan, moeten besproken en uitgewerkt worden. Dat moet gebeuren in samenwerking tussen de bevoegde organen van de EU, de defensie-ministers en de vele vrijwilligersorganisaties die werken voor vrede en democratie. In de EU-landen en de EU-organisaties moet men overstappen van militaire naar civiele verdediging van de veiligheid van mensen, zowel binnen de EU als in het optreden van de EU in de wereld. Met dit werk moet zo spoedig mogelijk worden begonnen. Economische hulpbronnen zijn er in overvloed als men de middelen benut die nu worden gebruikt om dodende wapens te vervaardigen.

*Gunnar Westerberg
Vertaald uit het Zweeds door
Mies Brouwer*

Gender Missing in Climate Agreements

*Sabina Zaccaro interviews
IUCN gender advisor LORENA
AGUILAR REVELO* -
IPS/TerraViva*

ROME Dec 7 (IPS) - Women are known to be innovators when it comes to responding to climate change. The question is how to ensure that the role of women and gender equality are reflected in climate change agreements.

Women in poor countries will be the most affected by climate change effects according to the 2009 State of the World Population report released last month by the United Nations Population Fund. This is because women comprise the majority of the world's farmers have access to fewer income-earning opportunities and have limited or no access to technology.

To understand how far women are involved in decision making on climate change TerraViva spoke with Lorena Aguilar Revelo global senior gender advisor to the International Union for Conservation of Nature (IUCN) which is a part of the Global Gender and Climate Alliance launched at the United Nations climate change conference in Bali in December 2007.

IPS: Women are said to be the major agents of change but their role is

still not recognised according to the gender and climate alliance

LORENA AGUILAR

REVELO: Women have been playing a major role in the management of natural resources for centuries dealing with the agricultural sector. In countries of Africa in Congo for example they produce 73% of the food and in Africa as a whole 50 % of the food that is being consumed on the continent.

Unfortunately when you look at the other data you see that women only own 1% of the land worldwide; or when you look at the money from the new financing mechanism – or the previous financing mechanism – associated with climate change you don't find women as major beneficiaries.

IPS: Why is that so?

LAR: The reason is that the whole climate change convention is gender blind. Of the three major conventions related to climate change – desertification, biodiversity and climate change – the U.N. Framework Convention on Climate Change is the only agreement with no mention of gender. There are innumerable global mandates calling for integrating a gender perspective into environmental and poverty reduction efforts that also apply to climate change. Nevertheless there is no gender plan of action and even no mention of gender or women's issues. And if you analyse all the numbers that have been developed by the least developed countries only four of them mention gender issues – in a very simplistic way. Bangladesh is the only

country that has made an effort to move along these lines.

IPS: What steps are being taken to include gender perspectives into the mitigation and adaptation efforts?

LAR: Three years ago we established this alliance and we are making sure in the new texts that any regime that comes after Copenhagen – and now probably Mexico – must have gender in it.

So far the parties have submitted 39 references to gender and climate change after a tremendous amount of advocacy work. But we need to make sure that there are specific resources for women; whatever project is going to come out it must consider this, otherwise women are feeling the effects they have a tremendous amount of knowledge on mitigation and adaptation but they are not part of anybody's agenda.

IPS: Could you mention some examples?

LAR: Right now we are discussing a new regime that is called REDD (reducing emissions from deforestation and degradation). At the national level for those countries that have forests it's very important. So far the discussions over REDD again have been gender blind. Women are using the forests in a different way than men. In some countries, India for example the role of women in protecting the forests to avoid deforestation has been major; and the same is true for Brazil or Guatemala. When it comes to forests and mitigation – one of the

major areas being discussed – it is fundamental that in those countries that have forests where women are users of the forests they are involved in defining how the forests are going to be used but also in receiving the benefits that will derive from the REDD regime.

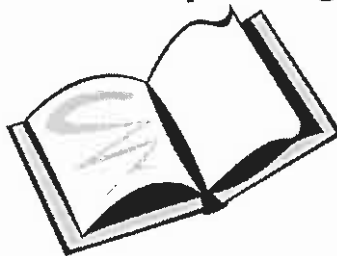
IPS: How can the participation of women in decision-making on climate change be increased?

LAR: It is fundamental that in the discussion on REDD women are invited as stakeholders, that they're trained to understand what REDD is about because no one understands that very well. When it comes to adaptation it's the same thing. We are talking about reducing the impact of disasters for example; it means making sure that women are fully participating in disaster risk reduction processes.

IPS: Do you expect that delegates to Copenhagen will give due attention to your concerns?

LAR: We have been updating and training COP delegates for two years now. Delegates from various countries have been extremely open to including the topic of gender like those from EU, Liberia, Ghana, Nicaragua, Costa Rica and the U.S. In the high-level declaration that will probably come out of Copenhagen we know there is going to be one mention of gender. If we get that at the end of Copenhagen it is a massive win.
(*This story appears in the IPS TerraViva online daily published for the CoP 15 at Copenhagen.)

Boekbespreking

Oorlog en leugens om bestwil

Ton van der Lingen en Greetje Witte-Rang (red) : 'Oorlog Verkopen, over taal, media, religie en propaganda', 2009, Uitgeverij Narratio, ISBN 978 90 5263 651 1

Ook verkrijgbaar bij Kerk en Vrede, <http://www.kerkenvrede.nl/bestelling1.php>

In de NRC van 21 november werd ik getroffen door een artikel van wetenschapsjournalist Hans van Maanen². De kop van het artikel luidt: 'Journalisten zijn er te weinig op bedacht dat cijfers – net als foto's – kunnen liegen.' Het woord liegen trof me omdat ik 'Oorlog Verkopen' aan het lezen was. Dat boek gaat ook over de invloed en de macht die leugens uitoefenen op de publieke mening over oorlog en vrede en de politieke keuzen van de bevolking en politici.

Zowel het artikel als de bundel artikelen in 'Oorlog Verkopen' wijst op de bedreiglijkheid van cijfers en statistieken, op het gemis aan correcte informatie over de context en op de belangen van betrokkenen. Het boek behandelt nog meer methodes, die gehanteerd worden bij het 'verkopen' van de noodzaak van oorlog. Als een soort rechters verdiepen de auteurs zich in de sporen die leiden naar zogenaamd vaststaande feiten en onvermijdelijke beslissingen op het gebied van oorlog en vrede.

² Zie ook van Maanen: 'Goochelen met getallen', 2009

Het boek is zeer leesbaar. Het bevat wetenschappelijk verantwoorde passages met concrete voorbeelden zoals de geschiedenis van de Koude Oorlog en de gevolgen daarvan, het gesjoemel met cijfers over slachtoffers, colateral damage, in de oorlog in Afghanistan en interessante interpretaties van verhalen uit de Bijbel. De theologische werkgroep van Kerk en Vrede is er in geslaagd om het onderwerp interessant te maken voor een brede kring van lezers.

Vragen, vragen...

Kritische Nederlanders worstelen met veel vragen op het gebied van oorlog en vrede. Waarom worden vragen over defensie (Irak, kernbommen) zelden echt beantwoord? Waarom zijn politieke partijen onduidelijk over waarom we de VS moeten volgen in de strijd, terwijl die zo vaak 'misgeschoten' heeft? 'Waarom ben je al gauw naïeve zwever of een verdacht type als je kritiek hebt en zogenaamd politiek correct bent. Waarom 'lacht de Telegraaf de Groene Amsterdammer uit'? Waarom moeten we alleen

bang zijn voor 'terroristen' en niet voor de economische crisis, de klimaatcrisis, het voedseltekort en de escalatie door modernisering van wapens?

Al lezend krijgt de lezer naast meer vragen ook ideeën en antwoorden. De tekorten in de 'vredebeweging' worden gelukkig niet verzwegen.

Een uitdagende inhoud

Propaganda werkt op vele manieren: suggestief taalgebruik, niet alles vertellen over een gebeurtenis, gebruik van eenzijdige interviews, selectief geheugen. Het gebruik ervan is te verklaren. Kranten en andere media moeten voor hun voortbestaan tegenwoordig goed letten op kijkcijfers en verkoop.

Het is ook belangrijk om interpretatiekaders te bestuderen. Met de val van de muur veranderden bijvoorbeeld de wereldbeelden in het westen.

We volgen hoe 'een krant haar lezers een oorlog binnenrommelt'. De onderzoeker laat zien hoe het gezichtspunt van de redactie geleidelijk verschuift. Soms gaat dat zo langzaam dat

niemand het in de gaten heeft.

Politici construeren een eigen 'waarheid' of werkelijkheid. Alle methoden worden gebruikt om geweldsmiddelen te 'verkopen', vaak zodanig dat bepaalde informatie een leugen genoemd kan en moet worden. Deze verkopte vormen van liegen horen bij de cultuur. De politieke adviseurs, waarvan er steeds meer zijn gekomen, zijn daarvoor ingehuurd.

Over interpretaties van Bijbelverhalen kan gestreden worden.

De Bijbel biedt tendens-literatuur, kunnen we lezen. Het is interessant hoe de schrijvers van Bijbelse verhalen suggestief kunnen vertellen over de personen die er een rol in spelen.

Wat ons te doen staat

'Wat ons te doen staat' is de titel van het laatste hoofdstuk. Behalve inzicht in het 'verkopen' van oorlog krijgt de lezer ook tips om anders met geweld en oorlog om te gaan, door propaganda heen te prikken en alternatieve ideeën in te brengen.

Tot slot geeft het boek lijsten van bronnen, waaronder talrijke websites, helaas mager wat betreft de vrouwenvredesorganisaties. Maar ondanks wat kleine foutjes: het is de moeite waard dit boek aan te schaffen en zelf te gebruiken.

Anke Kooke,
3-12-2009

....en nog even dit:
Women are much more often 'victims' of natural catastrophes due to climate change:

* 55 to 90% of women killed in a Tsunami

*90 % women victims of floods in Bangladesh – (because they are not allowed to learn swimming, to go out alone...).

(The London school of economics states that women victims are directly related to the refusal of Women's rights: men and boys are secured first and get immediate and appropriate aid after a catastrophe).

* Concerning water: the UNDP states that 80% of women's labour force gets lost by fetching water.

* On the other side: women are somehow also the *solution* for the climate problems, because the "eco-elite" is female, they more often ride bicycles, use bus or train instead of private cars, eat vegetarian....Women produce in small scaled and ecological farms .....

In memoriam Saakje de Wolf – Kuitert

Op 26 november 2009 overleed Saakje de Wolf - Kuitert. (1920). De laatste tijd, nadat het thuis in Bunnik voor haar en haar man Gerard te moeilijk werd, woonden zij in Huize Salland te Colmschate, dichtbij hun dochter Ria. Saakje was oma en vier maal overgrootmoeder.

Op de rouwkaart staat: 'Vrouw van vrede. Vrouw van emancipatie. Vrouw om niet te vergeten'. Hier kunnen wij, WILPFers, van harte mee instemmen.

Saakje was vele jaren actief lid van WILPF. In de jaren '90 verzorgde zij onze financiële administratie. Zij was erbij als er gedemonstreerd moest worden en ze was zeer gehecht aan de vele WILPF-leeftijdgenoten. In Bunnik is Saakje jarenlang betrokken geweest bij de Partij van de Arbeid en de 'Rooie Vrouwen'. Bij de herdenkingsviering op maandag 30 november in crematorium 'Daelwijck' te Utrecht was dat te merken aan de grote delegatie die aanwezig was. En Saakje zelf liet het ook merken: bossen rode rozen aan weerszijden van haar kist en zelf was ze gekleed in een prachtige witte blouse met paretjes op de kraag met ... een helderrode hes hierover. Haar boodschap was duidelijk.

Op de rouwkaart staat: "De laatste jaren namen haar krachten steeds verder af". Tijdens de viering roemde dochter Ria haar moeder om haar bescheidenheid. Ze vertelde ook dat bij het intake-gesprek in huize 'Salland' men Saakje vroeg wat zij belangrijk vond om te zijn in de maatschappij. Saakje: "Een écht mens. Zoals Nelson Mandela." Om met haar dochter te spreken: Saakje was een héél écht mens!

Saakje is vanwege haar lange staat van dienst in de politiek en in het vredeswerk geëerd met een onderscheiding. Zij was 'Lid in de Orde van Oranje Nassau'.

Meer informatie over Saakje de Wolf-Kuitert: zie het interview in de WILPF Nieuwsbrief, jaargang 2007, nr. 4.

An Mercx
annamercx@hetnet.nl

DE WEDUWE

de zwarte vrouw beklimt de heuvel elke dag,
ze kent alle mannen en hun vuur,
prevelt haar gebeden tegen de muur
van de kapel, god is stil en luistert

een blauwe werkman begraaft het kwaad
zij kijkt toe en geeft haar zegen.
ze is de moeder van de eenzaamheid
ik ken haar uit de boeken, maar zie hoe ze leeft.

ze herschikt een bloem voor vreemde doden
en staart naar haar eigen bezigheid
dan telt ze plots de graven en leest de tijd,
dat is meer dan ik betrachte

2009 Roel Richelieu Van Londersele
uit: TOT ZIJ DE WIJN IS (2009)